

หัวข้อวิทยานิพนธ์	นโยบายรัฐกับการจัดการของเสียอันตราย : กรณีศึกษาโรงงาน แบตเตอรี่ยานยนต์ขนาดกลางและขนาดเล็กในพื้นที่กรุงเทพ มหานครและปริมณฑล Public policies on hazardous waste management: a case study of small and medium automotive battery manufacturer in Bangkok metropolitan area
ชื่อผู้เขียน	นิตยา โพธิ์นอก Nittaya Ponok
แผนกวิชา/คณะ	สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.ทวิดา กมลเวชช
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “นโยบายรัฐกับการจัดการของเสียอันตราย : กรณีศึกษาโรงงาน
แบตเตอรี่ยานยนต์ขนาดกลางและขนาดเล็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ” นี้
มีจุดมุ่งหมายในการศึกษา เกี่ยวกับช่องว่างของ เครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อมของรัฐ ในการ
จัดการของเสียอันตรายในโรงงานแบตเตอรี่ยานยนต์ขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งภาครัฐได้ใช้
เครื่องมือทางนโยบายนี้ ผ่านการออกกฎหมาย หรือการจัดทำโครงการ ในโรงงานทุกขนาด โดย
โรงงานขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพด้านเงินลงทุน เทคโนโลยี หรือบุคลากร จะมีความสามารถในการ
จัดการของเสียอันตรายได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามข้อกำหนดทางกฎหมาย ขณะเดียวกัน
โรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก ที่มีศักยภาพในด้านดังกล่าวน้อย จะไม่สามารถจัดการของเสีย
อันตรายได้ตามข้อกำหนด อีกทั้ง ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเพื่อให้มีศักยภาพในการจัดการของเสีย
อันตรายจากภาครัฐเท่าที่ควร จนอาจทำให้เกิดการลักลอบทิ้ง ของเสียอันตราย ซึ่งส่งผลกระทบต่อ
สิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของ มนุษย์อย่างร้ายแรง โดยผู้ศึกษาได้เลือกกรณีศึกษาโรงงาน
แบตเตอรี่ยานยนต์ขนาดกลางและขนาดเล็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากเป็น

ตัวอย่างประเภทโรงงานที่มีของเสียอันตรายจากกระบวนการผลิตอย่างชัดเจน และโรงงาน
แบตเตอรี่ยานยนต์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวในสัดส่วนมากกว่าพื้นที่อื่นๆ

เพื่อตอบจุดมุ่งหมายหลักในการศึกษาดังกล่าว วัตถุประสงค์ในการศึกษาคั้งนี้จึง
เป็นไปเพื่อสำรวจเครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ศึกษาการบริหารจัดการ ปัญหา
และอุปสรรคในการจัดการของเสียอันตรายของโรงงานแบตเตอรี่ยานยนต์ขนาด กลางและขนาด
เล็ก และในท้ายที่สุดแล้วคำตอบที่ได้จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้ถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะ
เครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในการจัดการของเสียอันตรายของโรงงานแบตเตอรี่
ยานยนต์ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยมีแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาคั้งนี้ 3 แนวคิด คือ
1) แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและนโยบายสิ่งแวดล้อม 2) เครื่องมือทางนโยบาย
สิ่งแวดล้อม และ 3) หลักการจัดการของเสียอันตราย (กิจกรรมตามหลักการ “Cradle to grave”
คือ การจัดการของเสียที่แหล่งกำเนิด การคัดแยก การกักเก็บ การรวบรวม การขนส่ง การบำบัด
การนำกลับมาใช้ใหม่ และการกำจัดขั้นสุดท้าย) สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและ
นโยบายสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นแนวคิดพื้นฐานที่ทำให้เข้าใจว่า เครื่องมือทางนโยบายสิ่งแวดล้อม เป็น
ผลลัพธ์จากระบบนโยบาย และมีผลต่อกระบวนการบรรลุผลสำเร็จของนโยบายสิ่งแวดล้อม โดยเครื่องมือ
ทางนโยบายสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็นมาตรการบังคับและควบคุม มาตรการจูงใจทางเศรษฐศาสตร์
และมาตรการใช้ความสมัครใจ ซึ่งผู้ศึกษาใช้เป็นกรอบจำแนกข้อมูลที่ค้นพบ และวิเคราะห์การ
ดำเนินการตามหลักการของการจัดการของเสียอันตราย

เนื่องจากโรงงานแบตเตอรี่ยานยนต์ขนาดกลางและขนาดเล็กมีจำนวนโรงงานน้อยและ
ข้อมูลในการศึกษาเป็นข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ทำให้วิธีการศึกษา คั้งนี้ เป็นการศึกษาในเชิง
คุณภาพ ซึ่งผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยการสำรวจและสัมภาษณ์ เชิงลึก ตลอดจนใช้แบบสอบถามเพื่อ
เก็บข้อมูลพื้นฐานโรงงานประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของการสำรวจเป็นการสำ รวจ
กฎหมาย โครงการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียอันตรายในโรงงานแบตเตอรี่ยานยนต์
ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการของเสียอันตรายใน
โรงงานแบตเตอรี่ยานยนต์ของภาครัฐ และเจ้าของโรงงาน ผู้บริหาร หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ
จัดการของเสียอันตรายของ โรงงานแบตเตอรี่ยานยนต์ โดยสัมภาษณ์ประเด็น เกี่ยวกับการจัดการ
ของเสียอันตรายของโรงงาน การดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินการ บังคับและ
ควบคุม การจูงใจ และการสนับสนุนของภาครัฐ ตลอดจนข้อเสนอแนะที่เหมาะสม โดยโรงงาน
แบตเตอรี่ ยานยนต์ที่ศึกษามี 10 โรงงาน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง 8 หน่วยงาน
รวมสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 31 ท่าน

ABSTRACT

This research is a study of public policies on hazardous waste management: a case study of small and medium automotive battery manufacturers in Bangkok metropolitan and vicinity area. The main purpose of this research is to find the gap of environmental policy instruments exercised through laws and related projects for manufacturers. Undoubtedly, while large manufacturers can comply with these regulations because of their sufficiency in financial investment, technology and capable personnel, small and medium manufacturers are struggling to follow these regulations because of a lack of potential in those factors mentioned before. In addition, there is not enough support from public sector of hazardous waste management properly. As a result, some manufacturers may be to execute inappropriate, or even illegal, hazardous waste management that can cause pollution threatened human health and damaged environment. The reasons this study focuses on small and medium automotive battery manufacturers in Bangkok metropolitan and vicinity area are: 1) there are number of researches' findings show that automotive battery manufacturers cause hazardous waste. 2) Bangkok metropolitan and vicinity areas have the most automotive battery manufacturers in Thailand.

The study starts out by researching environmental policy and regulations to identify all policy instruments, then conducting surveys and studying about manufacturer's hazardous waste management to identify methods they use and problem they cope with, and to propose proper environmental policy instrument on hazardous wastes management for small and medium automotive battery manufacturers. So, concepts used as framework for this research are 1) public policy and environmental policy 2) environmental policy instruments; and 3) principles of hazardous waste management, known as "Cradle-to-Grave". The first concept is a combination of basic ideas of policies that lead to the understanding of policy instruments that are the output from policy system. Secondly, environmental policy instruments consist of command and control approach, economic incentive approach, and voluntary approach. These

approaches are used to categorize results of the survey data and analyze the action along hazardous waste management principles. Lastly, "Cradle-to Grave" is a cycle of activities to manage hazardous waste from source, sorting, storage, collecting, transport, treatment, recycle and disposal. These steps are used in this study to clarify which instrument is employed to capture each activities and how well they perform.

Since there are very few automotive manufacturers in Thailand and data are attribute, the study employs a qualitative methodology using three techniques to gather data; 1) researching on laws and programs relating to hazardous waste management in automotive battery manufacturers 2) distributing questionnaires asking for basic information about the manufacturers 3) conducting in-depth interview, for public sector personnel who have been dealing with hazardous waste management in battery manufacturers. For manufacturers sector such as owners, administrators or officers whose work relating to hazardous waste management. The samples of this study are consisting of 10 manufacturers and 8 public agencies, total 31 interviewees.

The outcome of the research shows that most environmental policy instruments are in form of legislation. Many legislative policies were enacted and sufficiently covered all aspects of waste management in manufacturers. In practice, however, there is a problem about authority conflict between related agencies, officials and manufacturers. For incentive approach on environmental policy, these small and medium manufacturers do not have sufficient knowledge how the government's subsidies help ease the cost of implementation, on the other hand, they view pollution management fee and emission charge as negative force instead of reinforcement which has mainly impact manufacturers located in industrial zone. Thus, this incentive approach fails to hit the target. In term of voluntary approach, the manufacturers are informed about the environmental management system and educational support but it could hardly persuade these manufacturers to manage their hazardous wastes properly. As shown, it could be said that the public sector has developed environmental policy instruments that covered all aspects of waste management. Nevertheless, there is a lack of linkage and specificity to induce the manufacturers to comply the restrictions.

Moreover, factors such as manufacturers' location, financial capability, environmental awareness, disposal expenses and public sector monitoring system are considered significant obstacles because they prevent compliance to policies.

The finding of this study confirms that public agencies must integrate all the existing approaches of command and control, incentive, and voluntary. However, they must emphasize on incentive and support by establishment of waste management regulations particularly for automotive battery manufacturers in order to motivate them to locate their manufacturers at industrial zone. Moreover, this study supports the issuance of "Green Label Rules" for automotive battery business to encourage these manufacturers to join the "Eco-Label" program. Finally, to fulfill these guidelines, intensive collaboration between the manufacturers and public sector is strongly recommended.